

ULUĞ BEY DÖNEMİNDE İLMİ FAALİYETLER VE TARİKATLARIN TUTUMU

SCIENTIFIC ACTIVITIES IN THE PERIOD OF ULUGH BEG AND ATTITUDE OF RELIGIOUS SECTS

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/eta.40558>

Mustafa Onur UTKU

Özet

Uluğ Bey, 24 Mart 1394 yılında Sultaniye’de dünyaya gelmiştir. Annesi Gevher Şad Ağa, babası ise Şahruh’tur. Çocukluk yılları dedesinin seferleri sırasında onunla beraber geçmiştir. 1404 yılına gelindiğinde dedesi tarafından Öge Begüm ile evlendirilmiştir. Emir Timur’un ölümünün ardından taht mücadelesi sonrası babası Şahruh hükümdar olmuştur. Babası tarafından kendisine Semerkant ve Maverâünnehir verilmiştir. Bu bölgedeki hâkimiyetini sağladıktan sonra ilmi faaliyetlerde bulunmaya başlamıştır. Şahruh’un öldüğü 1447 yılına dek seferlere çıkmak yerine bölgesinin gelişmesine yönelik işler yapmıştır. 1447’de tahta geçmişse de 2 sene sonra 1449 yılında oğlu Abdüllatif tarafından indirilmiştir. Hacca gitmek için yola çıktığında oğlu tarafından öldürtülmüştür. Semerkant hâkimliği sırasında kendisine hocalık etmiş âlimlerle bir medrese ve rasathane inşa etmiştir. Medresede verilen eğitim neticesinde Ali Kuşçu gibi çok önemli bir bilim adamı yetişmiştir. Uluğ Bey, rasathanede icra ettikleri gözlem ve hesapları Ziyc-i Uluğ Bey adlı eserde ortaya koymuştur. Yapmış olduğu bu eser günümüzün hesaplarına çok yakın bir tutarlılıktadır. Onun yapmış olduğu bu çalışmalar bazı dini tarikatlar tarafından hoş karşılanmamıştır. Bu sebeple ölümüne giden süreç içerisinde tarikatların da parmağı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Uluğ Bey, Ali Kuşçu, Ziyc-i Uluğ Bey, Şahruh, Emir Timur, Nakşibendi, Abdüllatif, Gevherşad, Uluğ Bey Medresesi, Semerkant Rasathanesi

Abstract

Ulugh Beg was born on March 24, 1394 in Sultaniye. His mother is Gawhar Shad Agha and his father is Shah Rukh. He spent his childhood together with his grandfather during the his campaigns. In 1404, he was married to Oge Begum by his grandfather. Following the death of Amir Timur, his father Shah Rukh became the ruler after the throne struggle. He was given Samarkand and Mâ Warā’ an-Nahr by his father. After establishing its dominance in this region, it started to carry out scientific activities. Until 1447, when Shah Rukh died, he carried out works for the development of his region instead of going on expeditions. Although the throne in 1447, he was overthrown by his son Abdullatif in 1449. When he set out to go on a pilgrimage, he was killed by his son. During the reign of Samarkand he built a madrasah and observatory with scholars who taught him. As a result of the education given in the madrasa, a very important scientist such as Ali Qushji was raised. Ulugh Beg, observations and calculations performed in the observatory Zij-i Ulugh Beg has revealed in his work. This work is very close to today's calculations. His work has attracted reaction from some religious sects. For this reason, the sect has an effect in the process leading to his death.

Keywords

Ulugh Beg, Ali Qushji, Zij-i Ulugh Beg, Shah Rukh, Amir Timur, Nakhshibendi, Abdullatif, Gawhar, Ulugh Beg Madrasah, Samarkand Observatory.

References

AKA, İsmail, “Şahruh”, İslam Ansiklopedisi, C.38, 2010, Ss.293-295.

AKA, İsmail, “Timur Sadece Bir Asker mi İdi?” Belleten, C.64, S.240, 2000, Ss.453- 466.

AKA, İsmail, “Timur”, İslam Ansiklopedisi, C.41, 2012, Ss.173-177.

AKA, İsmail, “Timurlular”, İslam Ansiklopedisi, C.41, 2012, Ss.177-180.

AKA, İsmail, Timur ve Devleti, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2017.

[Tam metne ulaşmak ve tüm referansları görmek için tıklayın.](#)